

નિર્તૃહરીનાટકનાં ગાયનો.

બનાવનાર. તથા છપાવનાર

રાઠોડ હીરજી કાળુજી મોરબી આર્ય સુબોધ નાટક
મંડલીના પુર્વના એકટર રહેવાશી લીબડી
પ્રત ૧૦૦૦

મંથકર્તાએ સર્વ હક સ્વાધીન રાખેલો છે.
માટે તેમની રજા શીવાય છાપવું
અગર છપાવવું તથા બજાવવું નહીં

અમદાવાદ.

“હિંદુસ્તાન” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. પ્રેમચંદ
કસ્તુરચંદે છાપ્યું.

સંવત ૧૯૪૬—સન ૧૯૯૦

કીમત રૂ. ૦-૨-૦

૪૫૭૭

૪૫

ભર્તૃહરી નાટકના ગાયનો.

રાગ હોરી.

પ્રભુ તમ ચરણે નમિને, અરજ કરે દાસ તમારો. ટેક.
 અદ્ય મતીથી ખેલ આદરીઓ, આપ તણો છે આધાર.
 દીન જાણી મુજને વીલુ જગના, મતી દેજો તમે સાર.
 નીરાધારનો છો આધાર. પ્રભુ.
 ભરતુહરી નાટક આજ હું ભજવું, ધરી તમારું ધ્યાન;
 વિધન હમારાં દુરરે કરશો, ખુશી થાયે ગુણવાન.
 નિરંતર રટું તમ નામ. પ્રભુ.

રામ જાળને ખેનિ.

ભલારે લોકો મરના નકી એકવાર,
 યહ દુનીયામાં થોડાસા જીના. ટેક.
 ધન દોલત ઓર માલ ખમનારે,
 સંગે આવે ન તલભાર. મલારે
 માટેરે હું મનવા મોજ કરસેરે,
 એ જીંદગીકા નાહી આધાર. ભલારે

(૪)

રાગ (મુખ્ય રંગુડી)

ઉત્તર હુંદું દક્ષિણ હુંદું, હુંદું હુંતો સાશ ગામ;
પલક એકમાં પકડી લાવું, હુઠી સર્વે મોટા ધામ.
ત્રણ શીરનો નાયક કડ્ડણું, અદ્યે હરીઓ નાર નામ;
વખાણ કરણું બહાદુરીનાં, મુજને જાણે આખું ગામ.
એક હાથોટો જો માર તો, હજાર હાથી મુતરી જાય;
પણ ખીજાડી નજરે પડે તો, બંદા ત્યાંથી રવાના થાય.

રાગ સદર.

હાથ બન્નેયું નાકમાં વાળી, ઘાવર પેરં આણી સાર;
માથે સાડકો ગોઠીને હું, ગદ્દા ઉપર થડં અસ્વાર.
તરવાર બદલે લઉ તાવેનો, બરછી બદલે થક કડછી સાર
એવી રીતે રોડ મારીને, બદો ચોર પકડવા જાય.
બંધુક બદલે શું લઈ જાવું, એ વિચાર મુજ મનમાં થાય.
પણ દાલ જાણીને લઉ રોડકો, ભુખ્તો લાગે તો ખાવા થાય.

રાગ માઠ.

મુખ ઉચાર શું કરોછો, બાઈ મારી આજ;
શોભે નહીં ક્ષત્રી જાતને, આનું અચરીત કાજ. ટેક
જાણે કદાપી રાજવીનો, ઘાત થાય નીરધાર;
ગાટે કેવું મારું ગાની, દુર કરા એ વીચાર. મુંખ
પતિવ્રતાનો ધર્મ ન છોડો, હાથ જોડું આ વાર;
મોક્ષ ગતિ તો પામશે, સાથ રહે કીરતાર. મુંખ

(૫)

રાગ સદર.

કે'વું મારું માનીને તું, જા દાસી આ વાર;
 નહીં તો આરોપ ખોડું મુકી, કાઢીશ મહેલની બાર. ટેક
 ચિત્ત લાગ્યું એ છેલમાં, ક્યારે ભેટયે પ્યારો વાર;
 સમરોમ કામદેવ વ્યાખ્યો અંગ મોજર. કે'વું
 કાર્ય મારું આ સીધ કરીશ તો, હઉં ધનામ અપાર;
 ખુશાલીમાં તુજને દાસી, આપીશ એકાવળ હાર. કે'વું

દક્ષીણી લાવણી

જલદી જાઉં છું, લાવું તમારો ચારરે;
 કોધ ન કરો, શાંતી ધરો, મોજા કરો, ઉદાસી હરો.
 હાજર કરૂં નીરધારરે. ટેક
 વચન લોપ કેમ આપતું કરું હુંરે,
 હું છું દાસી, આપની ખાસી, ઊડો ઉદાસી,
 કહુ મુખ બાસી, જાઉં છું આ વારરે. જલદી.

લાવણી

નહીં તોડું કખી દીલજનન, મહોખત તેરી;
 હે તું સચે છગરકી જન, સખાવત મેરી.
 મુજ સમજ તું તેરે દીલમે, દીલબર પ્યારા;
 કખી અલગ ન હોડિગા, જન તેરેસેં ન્યારા.
 કેસી ખુદને જોડી ખીલાઈ, હય પહ ખાસી,
 યુદ્ધ બહાર ચેરા તુજ દેખ, આતી મુજ હાંસી.

(૬)

ખા કસમ કે'તા હું જન, સચા મેરા માન;
ન હોઉ નાદાન, અક્ષય નહીં રહુંગા.
તેરે બદલે પ્યારી જન, બખતપર દઉંગા.

રામ સોભે છે જોડી

શુશ્રી વાણી મજેદારીરે, હશે થયો મન ભારીરે. ટેક
શીર મુગટ આપ છે મારા, હું છું તમારી જન;
ઇશની પાસે હાથ જોડી કહું, કલેશ કદી નવ આણેરે.
જોબનવતી હું છું નારી, ગયેતમ જેવા યાર;
સારસ પક્ષીના જેવી જોડી બની ગઇ આ વારરે. સુણી

રાગ અચ્છા મેરી જન

અહો દીલજનપ્રીતી કમ તેરી, અખ દીખજાતી જનમેરી ટેક
બાતતેરી જો કહું કીસીકુનો, કાટે સાપ જંગલ ખેરી;
જો ઇમાનિ જો કરું કદાપિ, કસમ ખાઉ રોઝા ફેરી. અહો
એકદમ તું જાહેર કર દે, મતકર અખ તું અવેરી;
ખોલ ખ્યાન તું દીલકા પ્યારી, કબી નહો ઉગા નમેરી. અહો

રાગ બનઝારો.

બીના સાંભળો છેલ અમારી, મૂજ મુખે કહું વિસ્તારી.
જુદાઇ ન તમથી રાખું, પ્યારા સાચેસાચુ ખાખું;
નવ ખોલુ જુઠ લગારી— ટેક.

પીંગળાએ તમને જોયા, જોઇ રૂપ તમારૂ મોહયા,
આહ પ્રિતી છેલ તમારી—

મુજબ

(૭)

પ્રુદા ખાત કરે આ કેસી, જાવે જાન લગે વો જોસી;
નહિં ચહોએ તેરી પારી, ચલ નિકલ ઈલાસે પારી;
તેરી ખાતમે અંદેશા રહેતા, મે સચા તુજકું કહેતા.
તુ લગતી માત હમારી—

ચલ૦

પ્યારા વીચારી આપ મુખ બાપો, જરા શર્મતમો તો રાખો;
નન શોભે વાણી લગારી—

ચલ૦

રાગ સુનોપીયા

હજુ આવી નહિ પ્રિય દાસી,
તેથી ચિત રહે ઉદાસીરે.

ટેક

દિલ લાગ્યું એ છેલમાં માર,

મેળવ તું અવિનાસીરે—

હજુ૦

એના વિના આ મેહલ સુનો છે,

કહુ છું મુખ બાપીરે—

હજુ૦

મુખાવાંદ એનું નિહાળું જ્યારે,

તારે મન ફુલાસીરે—

હજુ૦

લાવણી

મારા છેલ છમીલા યાર બસેરે પધાર્યા,

થયા સદ્ગુણ અમારા કાર્ય, મનના ધાર્યા.

આવો નજીક મારા યાર, નહીં ગભરાઓ,

નહિ રાખો કોઈનો ડર, મોજ અહિં ઉડાઓ,

તમે દિલમાં જાણો યાર, આ રાજ તમારું.

(૮)

કીચીત રાખો ન મુદાપ, માનો કહ્યું મારું.

રાગ સારંગની ગજલ

કયા ખ્યાલ આવા મુજકો, સુત લે પરવરદીમાર. ટેક,
નાણુક પુવલી પાસ ખડી હે, બદનકો ફેંચી બહાર. કયા.
મુખ હેઠસકા ચંદ્ર જેસા, મારે નેતુકા બાન,
રેશનાઈ ચે દેખકે, હો ગયે બે બાન.

રાગ કનૈરો.

સુંદર છબીતમ પ્યારા ન નિહાળું,
ત્યાં લગી પ્રીય પ્રાણ બળે દીલ મારું. ટેક
માટે હરદમ પાસ રહો મારી,
ઐટલી વિનતિ સ્વિકારો તમ પ્યારી. સુંદર૦
જળથી માછલી અજળી હોય તો,
કેટલું દુઃખ ખમે તે બિચારી. સુંદર
તેવી રીતે તમ વીયોગ તમ ધાતાં,
બાણ પતિ મારી જીંદગી અકારી. સુંદર૦

રાગ અહો તમ સમાન ધરનારી

નહીં અલગ હોઈ મુજ પ્યારી,
તુ સમજ આપ દીલ ધારી;
રાજકાજ ઓર ધર્મસનમાં,
દિલ નવ ચોટે લગારી,
મુખસર્વેદ તુજ પ્રિય નવ દેખું,

(૯)

થાણ દુઃખ દીલ બારી,
શોકમંથિલ તું દુર કર પ્યારી;
હરદમ રહુ પાસ તારી,
ક્ષણભર તુજને અલગ કર નહિ,
સાચુ માન તું નારી,

રાગ અંધાખીન

અરે મમ પ્રાણુ પ્યારા કંથ, પુશી હું દિલમાં ધઈ અત્યંત;
વાક્ય મહુર સુણી આપ તણાં, મુજ ઉરે હવે નવ માય.
આનંદના ઉમરા છુટે છે, મુખ અતિ દિલયાય;
બોજતવેળા ધઈ છે પ્યારા, આત્રો રસમીનાય.
ઉઠો જલદી કંથજી ચારા, જમીએ બેસી સાય;
વીવીધ જાતની રસોઈ કરી છે, આણિને અતિ પ્યાર.
જેથી આપને આનંદ ઉજળે, મનમાં અપરંપાર;

રાગ જખસે કલંદર

મારી તેરી સમ્મી દેખી, કપ્પીન તુજકું મેં છોડું;
હરદમ દિલભર જનન હમારી જમાદા પ્યાર તુજસેં જોડું.
મલો જીવે મેરી જનન, અગ મીગલાંકી પાસ;
ખક્ષીસ દિલાઉ તેરે મનમેં આનખાસ,
જુદાઈ ન રખાના જનનિ, એક્ષી રાખું આશ. મત્રો

રાગ અંધર

પુશી મમ હું અત્યંત દીલમાં, વાક્ય સુણી આ તમારો

(૧૦)

હું છું દિલ્લખર જન તમારી; હૈયા દાર તમે મારા.
નહિ રાખું હું જુદાઈ પ્યારા, આપ કરી સાથ;
માનો માનો માનો નહિ મારા પ્રાણનાથ.

૫૩ સામે ખાક સમ જોડી બન્ને હાથ;

યારસેં બદલીરે નજર તોડી.

બખત પ્યારી ઈલાં બહોત યુજરા- ૮૬.

મેરે ખીના મેરી પ્યારી પીમલા બની હોગી ગરકાવ,
રાહ મેરીવો દેખત હોગી કયુ નહિ આયા મેરા નાથ. યુજરા
રક્ષત હોવે ઈલાસે પ્યારી મિત્રેજ પીમલા નાર
મોજ મગા ઓર ગમત હોયવેજે, મિલકે તિનુ આ વાર. યુજરા

રાગ રૌપા મોરા કપ્પુગર આવે

અહો દિલ્લખનિ જુલમ ખોત યુજરે
જુલમ ખોત યુજરે જુલમ ખોત યુજરે યુજરે યુજરે ૮૭
ભરતુહરી રાગકા છોટા બધુ,

સખિત અતિશે મુજપર કરે,

ઈસ્કા ઇલાજ પ્યારી હોવે તો કરના,

ખાત મેરી તું ઉર ધરે.

ઉર ઉર

માલવ દેશ છોડ જાઉંમા પ્યારી,

ખાત કહેતા હું સખી ખરે ખરે ખરે.

ભરતુહરી જાતા

સૌજન મનમાં મહારાઓ, મારા હૈસ છપીલા યાર.

(૧૧)

વિક્રમને માથે (૨) મુકીશ હું ખોટું આળ.
 ભરમાવીને જીપ ભરયરીને લાવીશ એનો કાળ.
 દિલગીરી દુર (૨) કરી સદા આવો મુજ પાસ.
 વચન સત્ય મુજ જાણુજો હું કહુ છું આપને ખાસ.
 જાણું કોકશાસ્ત્ર (૨) સમજવું જીપને સાર,
 જેથી વિક્રમને કાઢસે ઉજેણીથી બહાર.

રાગ સોરઠ

પતિ વાત તમે મુજ લક્ષ દઈને ઉર ધરોરે ૨૩૦
 કુદૃષ્ટિ કરી વિક્રમ ભાઈએ, ઉદાસ તેથી છું હું આંહો,
 પતિપ્રતાપર જીલમ અતિશે ગુજ્યોરે— પતિ૦
 દાસી મારીને પોતે બોલાવી હકીકત એની સાથે કહાવિ,
 કેજે તારી બાઈને આવું મોલે ખરોરે— પતિ૦
 નિતિવાન દાસી હતી મારી, વાત આવી મુજ પાસે ઉચ્ચરી,
 બોલી મુખથી વાણીદાર બધ કરોરે— પતિ

ક્ષત્રી કલંક

તારી વાત સાંભળી લાગી લાય. વિક્રમાનધિભાઈ મારોરે.
 અગોઅગે ઉપજે કપાય, ૨૨
 કર શિક્ષા અપરંપાર, ૨૨
 પ્રીયા દિલગીર થા માં લગાર, ૨
 એને જઈ કર ઉજેનિથી દૂર, ૨૨
 પ્રાણુ વલજા તું માન જરૂર, ૨૨

(૧૨)

હવે સત્વર જાઉં આ વાર,

કરું શિક્ષા જમ નિરધાર,

રાગ પ્રભુ તોરે નામકી

પ્રભુ આતું દરીદ્ર તે કેમ સહેવાશે

અંતરજાગી મુખ ક્યારે થાશે ટેક.

એક દમડી મુજ પાસે નથી,

ને છોકરાં હવે થું ખાયે,

આગળ રીસાઈને બેઠા મુલો,

હવે તે કેમ મનાસે.

દાંત દાણાને વદવાદ થમ છે.

કોણ મનાવવાને જાશે

ઉદ્યોગ જ્યાં લગી ક્યો નથી.

ગાટે લક્ષ્મી દુર ખાસે

હવે ઉદ્યોગ કરું હું જ્યારે,

પછી લક્ષ્મી પ્રગટ થશે.

સેવા કરી દાદ દેવ મનાવું;

સારે માયા અચડાશે.

રાગ અહોતમ સમાન.

કર વખાણ અમારા ધર નારી,

તેનો વર્ણવ કહું આ વારી.

અબે આગળ મોટા વાળ છે માથે,

સીકલ સુંદર જણીકારી.
 રંગ એનો છે રાયલાયી કાળો,
 કુળજથી લાગે નહારી,
 પાણી બરવાને મોકલી હાય તો,
 બેઠું ફાડી ઘર આવે.

બોજન ઘેશ રાંધવી હાય તો,
 હાંડલાં દસ બદલાવે. ૪૩

આકડ પાનને ધાસલેટ તેલથી,
 આ પેશાક વધારી,
 બે ભાગ નાંખે કાળી જીરીના,
 મીઠું શેર બંગાળી. ૪૩.

દશાકના જગનારા છેલ આ,
 પાટલો નાંખીને બેસે.
 ખાતાં ખાતાં મોઢું બગાડું તો,
 મારે મને ઠેસે ઠેસે. ૪૩.

માવડીમાવડી કહું મુખથી,
 બંધ મારતી રે'છે.
 ઘણું હેત લાવી મારાપર,
 ઘરઘણી સારે બને કે'છે. ૪૩.

રાગ સારંગની બજલ.

ફૂર વચન તુજ સાંભળીને, લાગી મુજને લાગ,

જોષ્ઠબંધુ પત્ની તુજ મુને માતૃ તુલ્ય થાય ૨૬
 દાસી કેવી મોહાર કેવી, જાણું નહીં લગાર,
 કોણે બરમાલ્યો બાધ તુજને, કર જરા વિચાર ફર
 સ્વપ્ને નિદા નારની, મે કીધી નથી સુન બ્રાત,
 વાત મારી જોષ્ઠ બંધુ, માનો ખરે ખાત. ૨૭

રાગ ભરથરી બ્રાતા.

વહુમન ખોટો શીદ લહો મુજ બ્રાત ભરથરી વીર.
 તુજ પત્ની બાઈ (૨) મુજ માતૃ સમ પ્રમાણું,
 ક્ષેત્રી બચો હું થઈ અરે કેમ અનીલીમાં પગ આણું.
 હે ધરતી માત (૨) તું માગ દેને આ વાર,
 ફટ ફટ ફટ ફટ જીવવુંરે ધીક મારો અવતાર,
 થયો અસ્ત સુર્ય (૨) ઉજેનીનો આ વાર,
 નકી માન જીવ ભરથરી, તુ મન વિસે નીરધાર.
 તું યાદ રાખે (૨) મુજ વિક્રમનાંશ વચન,
 સાચ ખોટ જાહેર થસે તારે સાચ કરીશ બહુ મન.
 નીચ નારી કાજ (૨) તે દીધો મુને ધીકાર,
 રોકાવું નહી પલ એક હું, જાઉં અરણ્ય વીસે નીરધાર,
 હે માલવદેશ (૨) તુને છેલા કર પ્રજ્ઞામ.
 મહેલ લાગ તારો કર, તું માને મારા સજામ.

રાગ ઇન્દ્રેજી.

દ્રષ્ટીથી હવે દુરથા, કેવું માનીને તું જા.
 નહીં તો થાશે તારી ધાત, માન તુંતો ખરેખાત.

(૧૫)

જાણું છું બધા પ્રપંચ, ખોટો શીદ કરે પાખંડ.
મુખ તારું માં બતાવ, છુટવાનો કરછ તું દાવ.
નકદ બ્રાત જોડું તુને, કાળ વ્યાપે છે મુને.
પણ શું કરું થયો તું ભાષ, નહીં તો મારું હું સહી.

રાગ ક્ષત્રી કલંક.

હવે જીજ્ઞાસ તું તારી બંધ રાખ, છોડું છું હું તો રાજ તારું રે;	
ઉજેનીમાં રહું નહીં વાત લાખ છોડું છું,	
સાચો માન્યો તેં નીચ નારી જોલ.	છોડું છું
આગળ જોજો શું થાશે એનો તોલ,	છોડું છું
મતિ મુંઢ થયો તું ભુપાત;	છોડું છું
કેમ જીમ ઉપડી તજતા આ બાળ,	છોડું છું
સલ જાહેર થાશે હે ભાષ.	છોડું છું
થશે દીલગીરી અલંત મન માર્ઠ,	છોડું છું
તારી ઉજેનીને હેલા નમસ્કાર;	છોડું છું
મારી અ શાતું રાખીશ તજભાર,	છોડું છું

રાગ આસી વાત.

થયો સ્વાધીન નારથી ભાષ, કર્યો લાગ મારો
ધીક ધીક રેવું મારે આંહી, બળ્યો આ જન્મરો
ક્ષત્રી બચો થઈને શું કરું મન વિચારો;
પ્રભુ શું વાંક મુજતેં દીઠો દેશથી ક્યો ન્યારો
અસ્ત થયો ઉજેનીનો સુર્ય, અરે નીરધાર

૨૩

એકું બાસે ગનની માય, મુને આ વાર
 નહીં તો ફર વિચાર ન થાત, બુખને લગાર;
 ખરે બનવું હતું તે બનીયું અસલથી ઉગારો. ધયો

રાગ જખસે કલંદર.

જો બ્રાહ્મણપ્રતિપાળ મહારાજ આનંદ રૈયત વરતે છે.
 થાય કદાપી ન તોફાન કણ્યો, જય જય મુખથી ઉચરે છે.
 સદા મગ્નમાં રહે છે આપની પ્યારી પ્રજાને કીર્તન
 માથેઆપ છો રાજા. આપનાં ડરેથી છોડે દુરમનો હાજાં સદા

રાગ બને કુમલા

ધીક ધીક તુને છે. જો બાધ મારી. ધીક ધીક તુને છે રેક
 નીતિ માર્ગ તેં તો દુર કર્યોરે કાધી મુખથી ચારી કાધી
 સુસ્ત યધ આ કેવો પડ્યો છે. દેહ બાન ન લગારી દેહ
 સત્વર આને જગડું હતું તો. પંજી કરીએ તૈયારી પછ

રાગ બનજારા.

ચલે સરક મહાસે નારી મેરે ઘરસે નીકલને ખારી. રેક
 દો બજે તયક રાહ દેખી. તેરી શેખી સગમે પેખી
 કેતા હું જા આ વારી મેરે
 શુભા હાથે ન અજતો રેતા મેં સચા તુજકું કેતા.
 કહુંગા તેરી બે હાલી મેરે
 તેરી પીંગલાક જા કેતા મેરે મગ્ન આકે મીલના.
 ઉશ્કે જેસી મેરે હાજરી મેરે

(૧૭)

રાગ સદર

મુજ ખાઈ તણા છેલ પ્યારા નહીં ગુસો કરો આ વારા
તમ માટે બોજન બનાવ્યાં. ઘણી તરતી બે પકવાવ્યાં.
સ્વાદિષ્ટ છે અપરંપારા નહીં.

સરખતના સીસા ભારી ફુલ ગુલાબ મોગર હજારી.

મુખવાસ મંગાવ્યાં છે સારા નહીં

બહુવાર થઈ છે અહીંયા રાહ જોતી હશે મુજ ખાઈ લાં.
કેમ નાવ્યા દીલબર મારા નહીં

રાગ ચંદા બીન.

પુશી હુવા દીલભારી. ચલો ચલો જવે પાસ પ્યારી રેક.

ખાને પીને પર જ્યાદે પ્રીતી રખતા હું મેનાર.

અવલ ખાત જોડી હેતી તે ગુસા કરત ન લગાર પુશી

રીસ તેં મનમે લેશન રખના માફ માગું આ વાર,

ચક્ષીયે દાસી અખતો યહીસે દેખે પીગલાક પ્યાર પુશી

રાગ

મારી પ્યારી નારી ફળ તુંતો પ્રાશનજ કર.

ઉમંગથી આપું તુંને, હર્ષ થયો એવો મુને,

માટે આવ્યો તુજ કને, ઝટ તુંતો જમી લેને. પ્યારી

અમર થઈશ નારી, મારે મન લાભકારી.

દર નહીં તુંને ન્યારી, પાસે બેસી રહે મારી.

એવી રાખું આશ, નકી મનમાં ખાસ.

સદા આનંદ હુલાસ, કદી રહે ના ઉલાસ.

પ્યાર

રાગ દીંડી,

પ્રાણનાથ ફળ આપ જમી લીજે,

મુજ દાસી વચન મનમાં ધરીજે;

તપ્ત ઉપર બેસી ખુશીથી રાજ હીજે.

૨૩.

માટે મારી આપ અરજ ઉર ધારો.

યર્ષ અમર પ્યારો કંથ પ્રજા સુધારો.

જીવા રાખો તમ દાસી મન વિચારો.

પ્રાણ.

રાગ આશાગોડી

દીલ ચોટયું તુજ માંહી, પ્રીયા મારી દીલ ચોટયું તુજ માંહી

માટે પ્રીતથી આપુ આ તુજને, આરોગને પ્રીયા આહી

જુદો તારાથી કાણુ રહું તો આનંદ રીયે ન મુને ક્યાંહી

માટે અમર થા પ્રાણ વલખા. મરણુ ખીક રહે નાહી

રાગ બલારે લોકો.

બળને દાસીયાર મારાને તું લાવ. મુઝાતો હશે.

એ અંધારા માંહી ચાર

મનહરણુ એણે કરી લીધું. માટે જલદી તું બોલોવ.

ખીજ્યો હશે જો હેલ એ મારારે,

મનાવું કરી હાવભાવ. બળ.

રાગ લાવણી.

ફળ જમોને મમ પ્યારો, દીએ ખુશીથી તમદારા અરે હાં;

રહાં રેહાં રેહાં ટેક.

છો પ્રાણુતણુ આવાર, હૈયાના હાર; અરે મયમાર,
વિનયું આરાહ. ફળ.

ખાઈ અગર થાઓ છેવ ઉડો રંગરેત, હમેશાં આમેલ;
થાઓ ન કદી ન્યારા, ફળ.

ધન્ય ધન્ય છે મારાં ચાર, તારી છું ગુન્ન જાહાર. હું તાબેદાર
વીરું હું મના તારા. ફળ.

રાગ સદર.

મેરી દીવ જગર જાતી, એક બત તેરી માતી; અરે હાં
રેહાં. રેહાં. રેહાં. ફળ.

ખારી સદા રહું મશહૂર, માતને જરૂર; હોકત કદી દુર;
સચીકું પટરાની. મેરી.

જાતી સદા રહું તુજ પાસ, જોડવાય માનતું પાસ;
મેરી તુરાની. મેરી.

ખારી રત્ન માયુ આ વાર, છાંતીતી માર, જાકેં ધોધાર;
નહીં તો થાય હાતી. મેરી.

રાગ સુનો પીયા.

મેરી ખારીકું એ કવ હેના, શીર ખુશી મજામે રહેનારે. ટેક
દીવજર જાતવો ગુણીજા મેરી સચા હે મેરી દીવજનરે;
ખારવો જ્યદા રખતી હે મુજબે.

મેરે જીહાઈ નહીં રખનારે.

મેરી.

સત્વર અખમે જાકેં યદાએ, અખ અંવેરી;
નહીં કરનારે.

મેરી.

રાગ ઇન્દ્રીશ.

દાઝ પીયુ મેરી જાન. (૨) તેરે બદલે મેરા જાન હે કુરખાન;
લીજત હે હરમે અહોત હે પ્યારી, ઇસ્કી મળડે ઓર.
કલ્લય ખુશ પી લેવે, જીતનીકા બાવે જોર. પીયુ.

રાગ લાવણી.

અચ્છા મેરી જાન સંગ ન છુટે, લી પ્રીત કે સંદુટે. ટેક.
ધરખી છુટે ખાર બા છુટે, કુદુબંકપીત્રા સગ છુટે. સં.
બારા જરસકી ડિમર મેરી, દેખ દેખ જોયન છુટે સં.
કાચી કલી મેં નાર રસીલી, ડિનકી મળ આશક છુટે સ.

રાગ સદર.

અચ્છા મેરી જાન તુંજો બનેગી ટેક.

તુંજો બનેગી કુચ મુજાખી, મેં ભમય જાકેં હુંદું. તેં.
તેંજો બનેગી લાત્ર બેરાગન, મેં જાત્ર જાકેં હુંદું. તેં.
તેંજો બનેગી કાલી નોગન, મેં જાત્રી જાકેં હુંદું. તેં.
તેંજો બનેગી દરોખાજ મચ્છલી, મેં મયર જાકેં હુંદું.

રાગ લાવણી.

અરે મારા છેત્ર છયીલી ખાર, સરંહું મેં તાખેદાર. ટેક.
જે સીજતસેં મચ્છીલી પ્રીત. એ સીડે મુજ રીત;

(૨૪)

માગોરે ખચીત કહું અવાર. મારા

રાગ સદર.

મેરી ગુત્ર બદાર નારી, દીત્ર મેહુવા આનંદ બારી. અરેહ
રેહાં રેહાં રેહાં. મેરી.

મે સચાહું તેરા યાર, તુજપે મેરા પ્યાર અરે દીત્રદાર.
સચી તેરી વારી;

તું દીત્ર બરસે દીત્ર વન, માનું એ દશાન રખું પેચશાન
બગરસે પ્યાલી. મેરી.

રાગ રજક

પ્યારાવાર તુનેરા સચા દીત્રદાર હું સચા;

ખાન મુખપે ક્યાં કહું અવગ ન હોઈ તુજસેં કપી.

યે મુખજા તેરા દેખડ મેરે દીત્રકું હરદમ કરાર હું, પ્યારા
તેંગરે કાકાર મેરા આગામી હું દીલબર તેરી,

જાત કરે કુર્યાન પીઝાતી તેરાંયે તાબેદાર હું;

હરદમ આતા જતા છેલ, તુજ પીત જાવે નમેરી રેત,

ખુશ તુમાતુજ ચકુરાપર મેરા દીત્ર ધમે જાર હું.

રાગ જાનન દઉકે.

ઝાંપલી ઉઝાડરે, ઝાંપલી ઊઘાડ,

પ્રાણુ પ્યારી નાર તુતો ઝાંપલી ઉઘાડ;

સંતિ તારો જાર જારજે ઉમો છો.

માટે તુતો વાર ન લગાડ,

ઝાંપલી

કામકાજ તારે પડતું મુકીને,
 અટપટ તારે મુખડુ દેખાડ; ઝાંપત્રી ૦
 છુપા મનેતો ગહુ લાચી છે,
 સ્વહૃદ્યે કરીને તું ભોજન જમાડ, ઝાંપત્રી ૦
 મરણ હશે તો કઈય માવડી,
 પ્રાણી આજો હું માનીશ પાડ. ઝાંપત્રી ૦

રાગ સદર.

નાચણે કરે હું તો નચણ કરે કોનેરે બારણે નાચણ કરે. ટેક.
 અગાંણ મુઘી વાડી જોતી પીરોકાણો પીર્યા શા કરણે ના.
 વગર બોલો તું કોનો રહીતો. પેઢાડું વાતમ તો પારણે.

રાગ સદર.

આજા બંધા તારા મનવહે,
 નહીં તો પાડું છું મુખ પીંહું અડ. ઝાંપત્રી ૦
 આશ્ચર્યકરણ હું બંધા મનથું છું;
 લાગે છે કે તં પુર્યા છે ચાર. ઝાંપત્રી ૦
 કેમ હવેતુ જવાગ શું આપે.

નહીં તો ભાણુ છું ઘરતું કમાડ. ઝાંપત્રી ૦
 ખુદા કર્મ કુટ મેરા, આચરા એક રખું તેરા. ટેક.
 દીવળીરીકા નહીં પાર, અરે આ વાર;
 મોવ નીરધાર, કામસેન તેરા. ખુદા.
 ફટ ફટ છે શુભીકા નાર, કીયા મુજે ખુદાર.

કે અપરંખપાર, રાજાને ઘેરા.

~~અપરંખપાર~~

ખુશ.

સમ

છોડે પરનારીકી પ્રીત, સચી કહના હું માલો દીવ ખચીત.
હાય હાય હાયરે. હંડો.

પેહેલાં પ્રીતી કીતી કુમતી, ફેર પીંગલા નાર.

પુગડાને સલાનાશ નીકાલા, કીયા બોહોત ખુવાર.

માલવ દેશમે દુર હુવા, એ તીન ન.ચીકે કાજ.

સોચ હોતાહે આ બખતે મુજ, હુવા હાલ બેઢાલ. નહીં

અરે મીત્ર આ શું મતી થઈ તારી,

જોઈ તુજને આ રદય બજે છે આ વારી. ૨૩

શીખામણ તુને દીધી અતીજે,

માની નહીં તે એક તલભારી. અરે

નીચ વેશ્યાની વારી કરી તો,

અતે થઈ મીત્ર તારી ખુવારી. અરે

છેલીવાર હવે ભેટ તું પ્યારા,

હાય તેં કરી મારી જીંદગી અઘારી. અરે

કોઈ રાજાને સમજાવો, જઈ પાછા મહેલ લાવો. ૨૪

જમનાં મારું નાક કપાણું, હાય હવે શું થાય;

કંપે મુજ કાજ, અરે હાય ઈશ મહેલ લાવો.

કરે કામમાં હું લુખવાળી, લાજ્યાં મમત પીતાય;

હે જગરાય, કરું શું ઉપાય, થાય દુઃખદાયો. જમ

સેયર દુઃખ

હાથ હાય હુંડું ચમું જરી રમવામાં આજ;
સમુદે જાજ હુળી મયું, લાજ રાખો ગદારાજ. હાથ

કામાંધ જની જાવળી, ક્યો કાંઈ ન વીચાર;
માલવ ભૂપતિ પરહરી, કામસેન ક્યો પાર. હાથ

અરે હવે હું શું કરું, સુજે કાંઈ ન ઉપાય.
શીખ દાસીની માની નહીં, લાજમાં માત પીતાય. હાથ

લલીત છંદ

અરર હાયરે શુંયરે કરું, પતિ વિયોગથી હું જુરી મરું.
ખખર નોતીરે આમતોયશે, પતિ વીના અરે દીન દ્રેમ જશે.
દિયર વિક્રમા દુર મેં ક્યો, તુજ નીસાસારે મુજને નડ્યા;
જનર કર્મમાં કાંઈ ન સુજ્યું, દાસીનું અરે ફેણ ન માનીયું;
નીતી રીત મેં છોડી હાયરે, હવે વીચાર થાય દીલમાંયરે.
શું કરું હવે દાસી હાયરે, રદ્ય મારું ફાટી જાયરે.

ક્ષણ મનને અહીં એન ના પડે, દીન માહરું આજતો બજે;
ઉપાય કાંઈ હવે સુજતો નથી, કહુહું અરે મુજ મુખથી.
લલ્પાંત છોડો બાઈરે મારી, ઇશ સાય કરશે તમારીરે. ટેક
શીખામણ મેં બહુ બહુ દીધી, માની નહીં આપે લગારીરે
ઇશ રટણમાં મનજ રાખો, સહાય થશે ત્રીપુરારી.

આટલી અરજ મુજ ઉરમાં ધારો મને પણ થાય સોચ લાગીરે.

રાગ શોરહી ગજલ

થાય દીલગીરી મુજને ઘણી, મુજ બાત વિક્રમ વીરરે.
 પાપી પાંગલાના કહ્યા થકી, લજ્યો બાત મેતો તને નક્કી
 હાય હાય બધુ હું શું કરું, મુજ નયણે જાય છે નીરરે ટેક
 નીચ નાર મોમે વુજ્ય થઇ. વચન તારાં બાત સુણ્યાં નહીં
 અપસોસ થાય અતી ઘણો. હવે રેતી નથી મન ધીરરે
 સત્વર બેળ ધારણુ હું કરું. બીયા જાન જંગલમાં ફરું
 પતે । લાગશે ક્યાં તાહરો, તુજવીણુ સાહે આશરીરે થાક

રાગ મરેઠી ચાલની શાખા

સાથે તગારી આવું ભુપતિ. ના નહીં મુજન કશા.
 મહેર કરીને મુજને આ વખતે માહારાજ શંગે લેશો.
 ધીક ધીક મારે રેવું આંહીં, ઉઝેની શેહેર મોઝાર
 એકલા તમને જવા દઉં તો ધીક મારો અવતાર
 નીમક હરામ હું કેમ થઉંરે હેમગરાજ ભુપાલ
 આહીં મુને કદી રાખીને બશે તો. પ્રાણુ ઠાઠુ તતકાલ

રાગ સીતાશ્વના મહીના

ભગત વસ્ત્ર ઉતારોનાથ દયા કરો મુજપરે
 હાય હાય જોઈ તમ સ્વાંગ બળી જાઉં હું ખરે
 કરો કક્તી હવે તમે દુર ખપરને
 પરહરો અરજ મારી ધરો તમે ઉર
 હેલ મારે અંચરો

જોઈએ તમારો વડો રહ્યો ફાડી જાય છે
 નથી રતું રહ્યું મુજ હરીર મળદિ ધરતી માયરે
 કંઈ કહેમાં નાર જૈયા તું લાગ છ મારી
 જોગી ઉમો તુજ ધાર બીજાની કર તૈયારી
 અવેરી ધાય અપાર મુખથી શું ઉચાર
 સત્વર આણી આપ કહ્યું માનીનીને માર
 નહીં તો દેહ યાગુ સહી વચન મારાં ઉરધરે
 સાર નથી સંસારમાં ધ્રુવરતું રમરણ કરે

જનુની શ્લોકો

માઈ માઈ મુખથી શું ઉચરો લાગે ર દીયામાં લાયછ
 દોર વચન સુણી આપના અંગ ખાખ સગ થાયછ
 યોગીનો વેશ તમે પરહરો
 મુજ સાસુ હવે જોલમાં નીચ નફડ હે નારછ
 અમૃત તારા મૂખમાં મતમાં કુડ અપારછ

બીજા દીયો ને મારી માવડી

એકવાર યુનો માફ કરો પ્રીતમ પ્રાણુ આધારછ
 હવેરે આવું કત નહીં કર કહું છુ મુખથી નીરધારછ
 યોગીનો વેશ તમે પરહરો
 પ્યાર બતાવ્યો મે અતીવ્રજો રાખી નહીં કાઈ જુદાઈછ
 અંતે ફળ તે આ મેળવ્યું દુર કર્યો પ્યારો ભાઈછ
 આ ધા કદી નવ વિસરું

ધરતી મૈયાતું માંગ દે સગાઇ જાઉં તુજ માયજી

યોગીનો વેશ.

આતા વીકમ મુજ પાંધવા, સાંભરે છે તુજ વેણજી.

નિર્વજના દંદામાં હું ફર્યો, નવ માન્યા તારા કેણજી.

આરે ધા કદી નવ વીસરું.

એકરે માત રીયો સાયબા, હડી જામેરે પ્રમાતજી.

અદ્ય જાત મારું જાણીને, માન્ય કરો ન મારા નાથજી,

યોગીનો વેશ તમે પરહરો

રાત રેવાની આજ્ઞા નથી, બીક્ષા આપો મુજ માધજી.

નહીં તો પ્રાયુ મુજ દેહ યદી, કઢીશ આ મહેવ માયજી

બીક્ષા દેને મારી માવડી.

લાવણી.

જગત જવાનમાં નહીં માત્રાંદે માતો સંતો સાર.

નારી નેહ હું દુર કરી કે, રટો દશ નીરધાર;

ધન દોષત આર માયા મેં તુમ, કુચ્છ નહીં રખના પ્યાર

આમા નાગ ગુરકા સમેરા, પોહોંયે વઢકુંઠ દાર;

દેખો ભરથરી રાજ કૈસા, હુવા નારી ખીચ ખુવાર.

આંતે બેગી બાક સંતો, આયા ગુરકી લાર,

ઉચ માફક હે સાર ઉસ્મે. કેતા હું આ વાર;

લુખ્ત ન હો તુમ નારી જાતમે, આજ્ઞા ઉઠાવો યાર.

રાગ ગોપીચંદ લલકા

દે બીક્ષા મૈયા જોગી હોતો છે તુજ બારણે;
 મમ પ્યારા રાજ જોગી થયા કીને કારણે.
 માર્ઠ માર્ઠ શું મુખથી બોલો, પ્રીતમ પ્રાણુ આધાર.
 હાયહાય શા કારણે આપે, ભેષ લીધો આ વારે. ટેક
 લેખ લખેન વિધાની મૈયા, કહુછું તારી પાસ.
 કપડી નાર પીંગલાને માટે થયો જોગી મન ખાસરે; દે
 પીંગલાએ બ્યભી ૧૨ કપ તેમાં, કુને તને નહીં નામ;
 કોના આધારે હું દિવસ ગુઝરું આવું તમારી સાથરે. મમ
 હુંતો જોગી અનધુત મૈયા, સાથ ન તારું ધામ;
 મોહ મારામાંથી દુર કરીને, રટ તું શંકર નામરે.
 બાળપણમાં દઈ રંડાપો, જાઓછો પ્રાણુધાર,
 જુરી જુરી તમ વીના અમારા, જાશે મમ પ્રાણુ નીરાધારે.
 કલ્યાંત મૈયા દુર કરીને, બીક્ષા મૂઝવે આમ.
 નહીંતર અરધુ પ્રાણુ હું તુજને, થશે ઘણો પરીતાવરે. મમ

રાગ કેમ મીત્ર મા ।

પ્રાણુનાથ આ શો કેર કીધારે, બાળ પણામાં દગો દીધો.
 વાંક શું દીધો આપ અમારેરે, દયા લાગીને ભેષ ઉતારો.
 પીંગલાએ કહું કાણુ કીધુરે, કુળને અલંત કલંક એણે દીધું.
 ભગવા વસ્ત્ર ઉતારો સ્વામી મારારે, જીવાન કરું આ વારે.
 જોગી રૂપ જોધને તમારેરે, ભડકે મન બળે છે આજ મારે.

મા કરીને જોખ ઉતારોરે, મારી વીનંતી આપ સ્વીકારે.

રાગ ઝોધવજના

ર દરી શું જાઓ પીતાજી આસમે રહીરહીને મરશે આતમ જાળ
તુ મરી ગઇ હાય મુને મુકી અરે પ્રાણ પીતાજી લેશે મુજ સંભા
જો શું વિચારી તું મારી વેરણ થઇ નહીં જમાંશું લખીયા પુરાજોખ
કર્મ સંયોગે આવું સંકટ પડ્યું મુજને લઇને આલ્યા પુજ્ય પીતાજી
જોખજો કર

રાગ જફાઓ સીતમકો

અરે પુત્રી મારી ન દીલગીર થા,
પક્ષો છોડી મારો મેરેલ માતુની;
પીતા હું નથી તારો માત ખરે
આતો જોગી જાવો જંગલમાં ફરે.
માટે પુત્રી વિકાપ તું અંધ રાખ,
પરાત્મા વિભુ નામ તું મુખ લાખ;
પ્રધાન ને મે શીખ દીધીં ઘણી,
ખખર લેશે ખ્યારી જાતે તુજ તણી.

રાગ કોઇ સુનોમેરી ખાત

પીતા વઢો વાણી શું મુખ,
અરે હાય હુતો કોને કઇશ દુઃખ હાય હાય હાયરે પીતા
જાળ પચામા થયો છે, મારી માતુનો વિજોગ;
વળી જાઓ છે આપ આ વખતે

કરી મારો વિનંદગ. હાય હાય હાયરે
 પુત્રી અરજ આ દિલમાં મળી, ભેષ ઉતારો તાત,
 વચન માર રહે મોન્ય કરીને
 નહીં તો કરું દેહ ઘાત હાય હાય હાયરે પીતા

રાગ ગજન

નરે હારે મુને છોડી પીતા નહીં જાઓ,
 ભેષ ઉતારી મને આનંદ કરાઓ ટેક
 આપ ખાળાને જનું ક્યાં રહ્યું.
 તે મુજને મનસાઓ
 આપ્તા જોશંગી જનું હેય તો
 મુજને ધરતી મા સમાજો અરે.

રાગ જય અંતે થશે

મુર સદ પ્રહરથો ખેત્ર ભગવો આજ અમો ટેક
 ખોડ ખ મી દોશ હોય કરો, અર્થ જતો માફો આપશે.
 એવી આશ રાખો આશ, નેક સમા જનો ખેત.
 હાય જોડી રજ માગી છે. આપ આપ રયજો ખીરાજો
 આપર ખેત્રે આવશે પેત્રે સરસ જોઇ સમો ખેલ

સમાપ્ત

